

Проектувальні уміння – важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя музики

М. І. Лук'яничков

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна
*Corresponding author. E-mail: _maxpianist@mail.ru

Paper received 17.05.2016; Accepted for publication 25.05.2016.

Анотація. У статті обґрунтовується важливість впровадження педагогічного проектування в організацію навчально-пізнавальної діяльності майбутнього педагога в процесі професійної підготовки та висвітлюються погляди науковців щодо розуміння сутності поняття «проектувальні уміння». На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначаються структурні компоненти проектувальної діяльності, дається характеристика визначеного комплексу проектувальних умінь майбутнього вчителя та розкриваються теоретичні основи ефективного формування проектувальних умінь у майбутнього вчителя музики в процесі професійної підготовки.

Ключові слова: уміння, проектувальні уміння, професійна підготовка, майбутній учитель музики.

Умілість людини в тій чи іншій галузі діяльності характеризується передусім тим, як її знання скеровують її дії, забезпечують їх досконалість і продуктивність. Уміння потенціально існує у людини і тоді, коли вона не діє, актуально ж воно виявляється у відповідній його діяльності. Кожна діяльність включає цілий ряд різноманітних дій: пізнавальних, або розумових, і практичних. Відповідно до цього і загальне вміння виконувати цю діяльність включає ряд часткових умінь. Існує стільки умінь людини, скільки є конкретних видів діяльності (наукова, мистецька тощо). Але всі ці вміння включають спільні психічні властивості, які набувають специфічних особливостей в кожній діяльності відповідно до її змісту [4].

Вихідним для багатьох дослідників є прагнення уточнити зміст поняття «уміння». Однак, єдності розуміння природи та сутності уміння в психолого-педагогічній літературі не існує. На думку багатьох науковців (О. Абдуліна, В. Сластьонін, І. Шварц та інші) під уміннями розуміють практичні дії або готовність до практичних дій, які виконуються усвідомлено на основі набутих знань. Так, науковець Є. Мілерян визначає вміння як узгоджену систему розумових та практичних дій, що спрямовані на досягнення чітко усвідомленої мети. Дослідники К. Платонов та Г. Голубев під уміннями розуміють здатність встановлювати взаємовідношення між метою діяльності, умовами та способами її здійснення. Науковець Л. Ітельсон під уміннями розуміє здатність використовувати отримані дані, знання або поняття, оперувати ними для виявлення істотних властивостей об'єктів та успішного розв'язання на цій основі визначених теоретичних або практичних завдань. На його думку, уміння виступає не як просте повторення минулого досвіду, а як перенос дій у змінені умови. Звідси випливають характерні особливості уміння як процесу: завчасність виконання дій, усвідомленість мети; єдність інтелектуальних, перцептивних та практичних дій; нестереотипне та творче застосування знань; узагальненість [1].

На думку Є. Мілеряна уміння є не тільки складною цілісною дією, процесом, який входить до складу професійної діяльності вчителя. Уміння є системою практичних та розумових дій, які необхідні для виявлення та переробки знань, для співставлення та співвідношення інформації з діями. Процес формування умінь

в умовах визначеної діяльності має забезпечити оволодінням системою операцій. На думку вчених (А. Адамський, В. Слободчиков, Р. Каменський, Н. Крилова та інші), уміння є важливим компонентом ефективного здійснення будь-якої діяльності.

Уміння – це системне утворення, яке складається зі знань та інших компонентів індивідуального досвіду (чуттєвого, практичного, інтелектуального, емоційного, рефлексивного) суб'єкта. Воно ґрунтується на готовності людини успішно виконувати певну діяльність. Знання стає основою уміння, якщо воно адекватне реальності, відповідає об'єктивним властивостям предметів і явищ. Уміння успішно формуються за умови глибокого розуміння сутності понять, властивостей, закономірностей зв'язків.

Поняття «уміння» означає підготовленість до практичних і теоретичних дій, які мають виконуватися швидко та усвідомлено на основі засвоєних знань та життєвого досвіду. У глосарії сучасної освіти поняття «уміння» трактується як можливість ефективно виконувати діяльність відповідно до цілей та умов, у яких доводиться діяти. Згідно з педагогічним словником, поняття «уміння» трактується як «освоений спосіб виконання дій, який забезпечується сукупністю набутих знань. Уміння формуються шляхом вправ, що створює можливість виконання дій не тільки у звичних, але й у змінених умовах. Уміння завжди реалізуються під контролем свідомості. Виникнення умінь відбувається в процесі аналітико-синтетичної діяльності кори великих півкуль головного мозку, в ході якої створюються та закріплюються асоціації між набутими знаннями, необхідними для виконання завдання, та умінням використовувати їх на практиці. Повторні дії закріплюють ці асоціації, а варіації завдань роблять їх більш точними. Таким чином формуються риси та ознаки умінь: гнучкість (здатність раціонально діяти в різних ситуаціях); стійкість (збереження точності й темпу, незважаючи на деякі побічні впливи); міцність (уміння не втрачаються, коли майже не застосовуються); максимальна наближеність до реальних умов та завдань. Формування умінь відбуваються у процесі проходження декількох етапів: ознайомлення з новим умінням, усвідомлення його смислу; початкове оволодіння умінням (копіювальні та недосконалі дії); самостійне та все більш точне виконання практичних завдань [3].

Уміння розглядаються як проміжний етап оволодіння новим способом дій, який оснований на якомусь правилі (знанні), та відповідає правильному використанню цього знання в процесі розв'язування визначеного класу завдань. Основними ознаками умінь виступають: гнучкість (здатність раціонально діяти в різних ситуаціях); стійкість (збереження точності й темпу, незважаючи на зовнішні перешкоди); міцність (уміння не втрачаються в той період, коли вони майже не використовуються); максимальна наближеність до реальних умов.

Уміння, як складне цілісне поєднання знань та операцій, складаються з таких компонентів: набуття знань, які пов'язані з розв'язанням поставленого завдання; виділення відповідних властивостей предметів та явищ; дослідження на цій основі предмету діяльності та виділення його істотних властивостей; визначення системи перетворень; контроль результатів досягнення поставленої мети; коригування на цій основі всього процесу діяльності. Оволодіння системою способів визначеної діяльності призводить до майстерності її здійснення. Уміння засвоюються особистістю та можуть стати невід'ємною рисою психіки людини, такою її властивістю, яка стає внутрішньою умовою найбільш успішного виконання діяльності.

Аналіз дефініцій дає нам підставу зробити висновки про те, що уміння – це можливість або здатність використовувати набуті знання, оперувати ними для з'ясування істотних властивостей об'єктів та успішного розв'язання теоретичних та практичних завдань. На перших етапах формування умінь майбутній фахівець має вчитися аргументувати свої дії, усвідомлювати всі прийоми, операції та теоретичні положення, на яких вони ґрунтуються. Показником сформованості уміння на вищому рівні є свідоме перенесення способу розв'язання типових завдань на нові. Чим ширше перенесення, тим вищий рівень умінь виявляє суб'єкт учіння. Головними умовами успішного формування умінь є усвідомлення мети завдання, розуміння його змісту і способів виконання. Цьому сприяє пояснення змісту завдання, демонстрування кращих виконаних раніше завдань та самого виконання. Не менш важливу роль у формуванні умінь відіграють тип нервової системи, попередній досвід, теоретичні знання, нахили і здібності суб'єкта учіння тощо. Формування умінь залежить від умов та організації процесу навчання, послідовності засвоєних дій, переходу від простих до складних завдань, від повільного до швидкого темпу їх виконання [2].

Процес формування умінь можна уявити умовно у вигляді наступних етапів: 1. Початкові уміння (усвідомлення мети дій та пошук способів його виконання, які спираються на раніш придбані досвід); 2. Частково вміла діяльність (оволодіння уміннями та виконання окремих прийомів, операцій. Уточнення необхідної системи знань, сформованість специфічних для даних дій навичок. Поява творчих елементів діяльності); 3. Уміла діяльність (творче використання знань і навичок з усвідомленням не тільки мети, але й мотивів вибірки способів і засобів її досягнення. Оволодіння уміннями на рівні тактики трудової діяльності); 4. Майстерність (оволодіння уміннями на

рівні стратегії трудової діяльності, творчий розвиток здатності самостійного визначення мети – цілепокладання, творче використання різних умінь.)

До умінь відноситься система прийомів свідомої побудови результативної дії, яка освоєна людиною. Для того, щоб вміти, необхідно володіти способами перетворення інформації про який-небудь предмет в управляючі дії-команди. Тобто уміння проявляються в усвідомленому використанні людиною визначених команд. У результаті виконання цих команд у людини з'являються складні навички, комбінація яких веде до досягнення поставленої мети. Умінням відповідає широкий клас ситуацій, тому людина може проявляти власні уміння у нових обставинах діяльності. Адекватність умінь обставинам, які не зустрічалися у досвіді, оснований на усвідомленості застосування людиною власних знань та досвіду дій. Кожна нова дія ставить людину перед необхідністю придбання нового досвіду та об'єктивно розширює коло його умінь.

Ступінь успішності діяльності майбутнього педагога залежить від якості професійних умінь та навичок. Професійні уміння – це виконання способів та прийомів роботи, сукупність практичних дій на основі осмислення мети, принципів, умов, засобів, форм та методів організації роботи з учнями (єдність інтелектуальних та практичних дій). Тобто професійні уміння є знаннями в діях та результатах їх застосування в реальній практичній діяльності. Професійно орієнтовані уміння забезпечують реалізацію педагогічної діяльності. Вона є складною функціонально-операційною структурою, яка на думку науковців (М. Марусинець, М. Савчін та інші) складається з низки педагогічних умінь. Так, М. Савчин до педагогічних умінь відносить: побачити в педагогічній ситуації проблему і переформулювати її в педагогічне завдання; працювати зі змістом навчального матеріалу та його оновленням; передбачати потенційні та враховувати типові труднощі; порівнювати й узагальнювати педагогічні ситуації, їх поєднання, застосовувати диференційований, індивідуальний, системний, задачний та інші підходи; використовувати психолого-педагогічні знання, передовий педагогічний досвід; хронометрувати, фіксувати, реєструвати процес і результати, бачити сильні і слабкі сторони своєї праці, оцінювати власний індивідуальний стиль, аналізувати й узагальнювати досвід, співвідносити його з досвідом інших учителів; складати план розвитку своєї педагогічної діяльності; займати стійку професійну позицію педагога, який розуміє значущість своєї професії, здатний протистояти труднощам; реалізовувати й розвивати свої педагогічні здібності, здійснювати творчий пошук; стимулювати готовність до самонавчання та безперервної освіти [6].

Як свідчать дослідження науковців (І. Зимня, О. Мудрік, А. Петровський, О. Щербаков та інші), педагогічні уміння є сукупністю самих різних дій вчителя, які перш за все співвідносяться з функціями педагогічної діяльності, в значній мірі виявляють індивідуально-психологічні особливості педагога та свідчать про його предметно-професійну компетентність. Уміння педагога передбачають: перенесення відомих знань, варіантів рішень, прийомів навчання

та виховання в умови нової педагогічної ситуації; створення нових елементів педагогічних знань, ідей та конструювання нових, знаходження для кожної педагогічної ситуації нового шляху її розв'язання.

Науковець О. Абдулліна педагогічні уміння визначає як володіння способами та прийомами навчання та виховання, яке ґрунтується на усвідомленому використанні психолого-педагогічних та методичних знань. Тобто уміння є способом педагогічної діяльності. Науковець Л. Спірін визначає це поняття як складне психологічне утворення, що об'єднує професійно значущі особистісні якості та навички з розумовими та практичними діями, які забезпечують успіх у навчально-виховній роботі. На його думку, уміння виступають як психічна властивість особистості із внутрішніми можливостями найбільш успішного виконання педагогічної діяльності [1].

Загальнопедагогічні уміння Л. Спірін інтерпретує як міру успішності евристичної педагогічної дії, міру ефективності вирішення виховних завдань у різноманітних педагогічних ситуаціях, структурну одиницю вмілої професійно-педагогічної діяльності. На думку науковців (Ю. Бабанський, В. Слостенін, Н. Сорокін), педагогічні уміння передбачають наявність навчального та практичного досвіду, високого рівня узагальненості, переносу педагогічних дій у нові ситуації. Усі уміння пов'язані між собою та спрямовані на розв'язання педагогічних завдань в умовах, що змінюються. Вони характеризуються динамічністю, носять свідомий характер виконання дій з можливістю переходу до творчості.

Педагогічні уміння трактуються науковцями (А. Коджаспіров, О. Голік та інші) як способи та прийоми роботи, сукупність практичних дій на основі осмислення мети, принципів, умов, засобів, форм і методів організації роботи з дітьми; уміння, які об'єктивно необхідні для оволодіння педагогічною діяльністю. Учені виділяють три групи умінь. Перша група пов'язана з постановкою завдань і організацією ситуації; друга – із застосуванням прийомів впливу та взаємодії; третя – з використанням педагогічного самоаналізу [2].

Педагогічні вміння – це сукупність педагогічних дій, що послідовно розгортаються в зовнішньому або внутрішньому плані. Вони визначають провідну роль теоретичних знань у становленні практичної готовності майбутніх педагогів до здійснення професійної діяльності, забезпечують формування вміння педагогічно мислити й діяти. Педагогічні уміння є сукупністю різних дій вчителя, які перш за все співвідносяться з функціями педагогічної діяльності, в значній мірі виявляють індивідуально-психологічні особливості педагога та свідчать про його предметно-професійні компетенції. Дослідник А. Маркова виділяє дев'ять груп педагогічних умінь, серед яких важливого значення, на нашу думку, слід приділяти умінням бачити в педагогічній ситуації проблему та оформлювати її у вигляді педагогічних завдань; при постановці педагогічного завдання орієнтуватися на суб'єкта учіння; конкретизувати педагогічні завдання в поетапні та оперативні, приймати оптимальні педагогічні рішення в умовах невизначеності, гнучко

перебудовувати педагогічні цілі та завдання відповідно до змінення педагогічних ситуацій; передбачати близькі та віддалені результати розв'язування педагогічних завдань; працювати зі змістом навчального матеріалу (знання нових концепцій та технологій навчання); враховувати мотивацію у процесі планування та організації навчально-виховного процесу; проектувати та формувати відсутні рівні діяльності; порівнювати та узагальнювати педагогічні ситуації та комбінувати їх, застосовувати диференційований та індивідуальний підходи до учнів, організовувати їхню самостійну роботу; заходити декілька способів розв'язування одного педагогічного завдання, володіти варіативним педагогічним рішенням; використовувати психолого-педагогічні знання про сучасне становище передового педагогічного досвіду та науки; хронометрувати та реєструвати процес і результати особистої педагогічної праці; бачити сильні та слабкі сторони особистої праці, оцінювати особистий індивідуальний стиль, аналізувати та узагальнювати власний досвід, співвідносити його з досвідом інших педагогів; будувати плани особистої педагогічної діяльності; здійснювати творчий пошук; усвідомлювати перспективу свого професійного розвитку, визначати особливості особистісного індивідуального стилю; стимулювати готовність до самонавчання та безперервної освіти.

Структура діяльності суб'єкта учіння з оволодіння уміннями може бути представлена як єдність таких компонентів: усвідомлення їх значущості; установка на конкретні уміння; розуміння узагальненого правила; розкриття змісту кожного уміння як визначеної сукупності дій, операцій та способів виконання цих дій; організація практичної діяльності; контроль за рівнем сформованості умінь; облік та оцінка перебігу та результатів. Особистість, що оволоділа уміннями, здатна самостійно орієнтуватися в ситуації, пізнавати її (у тому числі здобувати необхідні нові знання), правильно ставити мету відповідно до об'єктивних умов, які визначають її реальність та досяжність; відповідно до ситуації, мети, наявних можливостей визначати конкретні засоби та способи дій, удосконалювати та відпрацьовувати їх для досягнення мети [6].

Педагогічна діяльність має творчий характер. Тому одним з важливих умінь науковці (Ю. Бабанський, В. Слостенін, Н. Сорокін та інші) виділяють пошукові: аналізування педагогічної ситуації; проектування результатів у зіставленні з вихідними даними; аналіз засобів, необхідних для досягнення результату; конструювання та реалізація навчально-виховного процесу; оцінка отриманих даних; формулювання нових завдань. Тобто у майбутнього вчителя в процесі фахової підготовки має бути сформовані раціонально узагальнені прийоми та дослідницький стиль розумової діяльності: уміння будувати умовиводи за дедукцією, індукцією, аналогією тощо; визначати послідовність операцій та дій у педагогічній діяльності; будувати та перевіряти гіпотезу; розробляти програму спостереження, досвіду та експерименту; встановлювати зв'язки та відношення між педагогічними явищами; опрацьовувати та систематизувати отримані дані, осмислювати та формулювати висновки; прий-

мати самостійні та науково обґрунтовані висновки; ясно, точно та стисло викладати думки тощо.

У своєму дослідженні М. Савчин визначає декілька педагогічних умінь: прогнозування майбутніх подій; актуальне спонтанне реагування; співвіднесення прогнозу з фактичним перебігом подій; внесення коректив; ретроспективний аналіз. На думку О. Щербакової, успішна педагогічна діяльність вимагає від фахівця вільного володіння такими видами умінь, як аналітичні, рефлексивні, гностичні, конструктивні, організаційні тощо. Поміж них особливе місце займають проєктувальні уміння. Саме останні визначають успішність професійної діяльності майбутнього спеціаліста.

Від проєктувальних умінь педагога, на думку О. Щербакової, залежить рівень організації навчального процесу. Основними серед них є уміння модифікувати загальні цілі та завдання навчання та виховання; добирати матеріальне оснащення освітнього процесу; конструювати заняття, планувати етапи педагогічної діяльності, використовувати інноваційні методичні прийоми. Процес формування проєктувальних умінь передбачає декілька етапів. На ініціативному етапі визначається проблемна ситуація та мета проєктування; висунення гіпотези; аналіз підходів до розв'язання проблеми, яка закладена в проєктному задумі. Смыслотворчий або смыслодіяльнісний етап передбачає організацію та здійснення проєктування, розробку проєктної технології діяльності. Рефлексивний забезпечує порівняльний аналіз отриманої та цільового результатів, спрямування подальшої роботи на основі виявлених проблем.

Формування проєктувальних умінь у майбутніх вчителів може ефективно здійснюватися в умовах їхньої орієнтації на зміст майбутньої професійної діяльності. Вона має задовольняти наступним вимогам: організацію процесу через дотримання послідовності етапів; доповнення системи навчальних та професійних цілей, які пов'язані з оволодінням проєктувальних умінь; усвідомлення значущості педагогічного проєктування професійної діяльності; здійснення відбору педагогічних засобів відповідно до цілей етапів; визначення орієнтирів у формуванні проєктувальних умінь та дій.

На думку А. Оголя, проєктувальні уміння вчителя полягають у ідеальному осмисленні, дослідженні та проєктуванні ним розвитку педагогічного явища або перспективи навчання та розвитку особистості суб'єкта навчання. Науковець зазначає, що проєктувальні уміння педагога складаються з таких груп: проєктування процесу та результатів розвитку особистості в навчанні; аналіз педагогічних ситуацій та розв'язання педагогічних завдань; проєктування раціонального використання засобів впливу на суб'єкта навчання; проєктування професійного самовдосконалення педагога; облік бази, на основі якої виконується проєктування; осмислення задуму явища або об'єкту, який проєктується.

Засобом формування у майбутніх педагогів проєктувальних умінь можуть стати спеціальні завдання творчого характеру, до яких науковці відносять планування власної педагогічної діяльності; аналізування

освітньої концепції; генерацію ідей; знаходження рішення педагогічних завдань у нестандартних ситуаціях; результативне застосування досвіду здійснення проєктувальної діяльності; проєктування освітнього процесу з використанням сучасних технологій, які відповідають загальним та специфічним закономірностям та особливостям вікового розвитку особистості; впровадження змін у проєкт відповідно до нових умов; контролювання та регулювання власної діяльності в процесі створення проєкту [6].

Модель процесу формування проєктувальних умінь учителя передбачає сукупність цільового, функціонального, змістовного, організаційного та оцінково-результативного компонентів; комплекс методичних та дидактичних засобів. Останні передбачають етапний характер формування проєктувальних умінь (оволодіння проєктом тезаурусом; самостійне виконання проєктних дій та усвідомлення способів досягнення результатів); оволодіння алгоритмом проєктної діяльності; використання особистісно-діялісного та диференційованого підходів; використання технологічного методу, який передбачає розв'язання завдань проблемного характеру; ігрове проєктування; проєктна діяльність.

До проєктувальних умінь білість науковців (В. Ільїн, Н. Кузьміна, М. Ступницька та ін.) відносять: уміння бачити проблему; формулювати мету, планувати, добирати відповідні способи досягнення мети; контролювати та оцінювати, корегувати власну діяльність. Ми згодні з думкою дослідників, що саме ці уміння забезпечують ефективність оволодіння майбутньою професією. Так, уміння бачити проблему полягає в оцінці суб'єктом учіння навчальної ситуації та формулювання проблеми. На цьому етапі виникає первісний мотив до діяльності, тому що наявність проблеми має породжувати відчуття дисгармонії та викликати потяг до її подолання. Тобто навчальна проблема набуває особистісного значення. Уміння формулювати мету передбачає перетворення навчальної проблеми в особистісно значущу мету та набуває образ очікуваного результату майбутньої роботи, який у подальшому втілиться в проєктному продукті. У цей момент у суб'єкта учіння має виникати багато ідей, укріплюватися мотив до діяльності. Уміння планувати полягає у встановленні міжпредметних зв'язків, постановці освітньо-виховних завдань, визначенні обсягу навчального матеріалу, форм та методів роботи, її системності тощо. Здійснення планування в основному пов'язано з дослідженням літератури та інших джерел інформації та її відбору; проведенням різних дослідів, експериментів, спостережень, досліджень, опитувань; аналізом та узагальненням отриманих даних; формулюванням висновків та визначення власної точки зору на вихідну проблему проєкту та способи її розв'язання. Підбір відповідних способів досягнення мети полягає у передбаченні можливих утруднень з боку усвідомлення пропонованого навчального матеріалу суб'єктами учіння та знаходженні адекватних, ефективних методів та прийомів для їх подолання. Самоконтроль та самоаналіз охоплюють усі етапи роботи, починаючи з її задуму (якого результату потрібно досягну-

ти), проведення поточного контролю власної діяльності (як реалізується задум, ступінь відповідності або неузгодженості) та закінчуючи оцінкою результатів діяльності (що вдалося чи не вдалося реалізувати). При цьому суб'єкт учіння має враховувати як змістовні критерії, які характеризують результат роботи (якість знань, умінь та навичок, їх рівень, залежність засвоєння знань від якості роботи), так і процесуальні, які характеризуються процесом і динамікою розв'язання поставлених завдань. Тобто уміння здійснювати контроль та оцінку передбачає аналіз та виявлення рівня якості професійної готовності, знань, умінь та навичок, розвитку професійних якостей особистості, ступеня реалізації цілей та завдань власної діяльності, процесу виконання індивідуального плану роботи та відповідного коригування власної діяльності з метою її вдосконалення.

Отже, проєктувальні уміння є інструментом реалі-

зації проєктувальної діяльності майбутнього вчителя забезпечують постановку стратегічних завдань та практичне їх розв'язання; прогнозування педагогічної взаємодії; можливість ефективно виконувати проєктувальну діяльність відповідно до цілей та умов, у яких доводиться діяти; готовність до успішного розв'язання теоретичних та практичних завдань педагогічної діяльності для досягнення очікуваного результату. Ці уміння характеризують ефективність проєктування в різних напрямках педагогічної діяльності. Недостатня сформованість проєктувальних умінь уповільнює процес становлення професіоналізму майбутнього вчителя та негативно позначається на продуктивності особистісної педагогічної діяльності. Адже, володіння педагогом проєктувальними уміннями визначає результат його діяльності та характеризує його професійну компетентність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдулина О. А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования : Уч. пособие для спец. высших уч. Заведений / О. А. Абдулина. – М. : Просвещение, 1990. – 141 с.
2. Голік О. Б. Педагогічна майстерність : організаційно-педагогічний аспект : Навчальний посібник. – Донецьк : вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2010. – 242 с.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. – М. : Издательская корпорация «Логос», 2000. – 384 с.
4. Костюк Г. С. Учебно-воспитательный процесс и психическое развитие личности / Г. С. Костюк // Под ред. Л. Н. Прокопиенко; Сост. В. В. Андриевская, Г. А. Балл, А. Т. Губко, Е. В. Проскура. – К. : Рад. шк., 1989. – 608 с.
5. Педагогика : Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / Ю. К. Бабанский, В. А. Сластенин, Н. А. Сорокин и др.; Под ред. Ю. К. Бабанского. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Просвещение, 1988. – 479 с. [1]
6. Щербакова О. Н. Проективные умения как компонент профессиональной компетентности будущего специалиста в области дошкольного образования [Текст] / О. Н. Щербакова // Актуальные задачи педагогики : материалы междунар. науч. конф. (г. Чита, декабрь 2011 г.). – Чита : Издательство Молодой ученый, 2011. – С. 201-204.

Design skills – an important component of professional preparation of future music teachers

Lukianchykov M.

Abstract. The article explains the importance of implementing the pedagogical design in the organization of educational-cognitive activity of a future teacher in the process of training and highlights the views of scientists on the understanding of the essence of the concept of "design skills". Based on the analysis of psychological and pedagogical literature defines structural components of the designing activity, is a characteristic of a complex design skills of future teachers and describes the theoretical foundations of effective formation of the engineering skills of future music teachers in the training process.

Keywords: skills, design skills, professional training, future teacher of music.

Проектировочные умения – важная составляющая профессиональной подготовки будущего учителя музыки

М. И. Лукьянчиков

Аннотация. В статье обосновывается важность внедрения педагогического проектирования в организацию учебно-познавательной деятельности будущего педагога в процессе профессиональной подготовки и освещаются мнения ученых относительно понимания сущности понятия «проектировочные умения». На основе анализа психолого-педагогической литературы определяются структурные компоненты проектировочной деятельности, дается характеристика определенного комплекса проектировочных умений будущего учителя и раскрываются теоретические основы эффективного формирования проектировочных умений у будущего учителя музыки в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: умения, проектировочные умения, профессиональная подготовка, будущий учитель музыки.